C/2024/2837

8.5.2024

P9_TA(2023)0396

Povečanje pravice do sodelovanja: legitimnost in odpornost volilnih procesov v neliberalnih političnih sistemih in avtoritarnih režimih

Priporočilo Evropskega parlamenta z dne 9. novembra 2023 Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko glede povečanja pravice do sodelovanja: legitimnost in odpornost volilnih procesov v neliberalnih političnih sistemih in avtoritarnih režimih (2022/2154(INI))

(C/2024/2837)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah, zlasti člena 21(3),

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah ter njegovega splošnega komentarja št. 25 o pravici do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev, glasovalnih pravicah in pravici do enakega dostopa do službe v javnem sektorju,

— ob upoštevanju člena 3 prvega protokola k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP),

— ob upoštevanju člena 5(c) Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije,

— ob upoštevanju člena 7(a) Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk,

— ob upoštevanju deklaracije OZN o načelih za mednarodno opazovanje volitev,

— ob upoštevanju deklaracije o svetovnih načelih za neodvisno opazovanje in spremljanje volitev s strani organizacij državljanov, ki jo podpira več mreže za opazovanje volitev, med njimi tudi svetovna mreža nacionalnih opazovalcev volitev,

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. aprila 2000 o pomoči in opazovanju EU na volitvah (COM(2000)0191),

— ob upoštevanju smernic OZN za države o učinkovitem izvajanju pravice do sodelovanja v javnih zadevah,

— ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 25. marca 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 (JOIN(2020)0005),

— ob upoštevanju člena 118 Poslovnika,

— ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0323/2023),

A. ker sta pravica državljanov, da sodelujejo pri upravljanju javnih zadev, ki vključuje pravico, da volijo, nastopijo kot kandidati in so izvoljeni na svobodnih, preglednih, preverljivih, periodičnih, resničnih in demokratičnih volitvah, temeljni in mednarodno priznani človekovi pravici;

B. ker člen 21 Splošne deklaracije o človekovih pravicah določa, da ima vsakdo pravico sodelovati pri upravljanju svoje države in da mora biti volja ljudstva, izražena na periodičnih, resničnih in splošnih volitvah, podlaga za vlado; ker to sporočilo poudarja tudi člen 25 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah;

C. ker se v skladu s členom 5(c) Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije države članice obvežejo k prepovedi in odpravi rasne diskriminacije v vseh njenih oblikah ter zagotavljanju pravice do enakosti pred zakonom, ko gre za uživanje političnih pravic, zlasti pravice udeležiti se volitev, voliti in biti voljen, vsakomur, ne glede na raso, barvo kože, narodno ali etnično poreklo; ker pa se nekatere družbene skupine, kot so manjšine, invalidi, nerezidenti in brezdomci, soočajo z dodatnimi izzivi in diskriminacijo;

D. ker je po mnenju Urada visokega komisarja OZN za človekove pravice pravica do sodelovanja na svobodnih in poštenih volitvah neločljivo povezana z drugimi temeljnimi pravicami; ker mora za resnično uveljavljanje pravice voliti in biti voljen prevladati ozračje, v katerem se spoštujejo državljanske, politične, ekonomske, socialne in kulturne pravice in jih uživajo vsi, vključno s pravico do enakosti, nediskriminacije, izobraževanja, svobode mnenja in izražanja, svobode mirnega zbiranja in združevanja, svobode veroizpovedi ali prepričanja, pravice do varnosti ter do učinkovitega pravnega varstva; ker je treba za svobodne in poštene volitve zagotoviti udejstvovanje žensk;

E. ker se dolgo uveljavljene liberalne demokracije po vsem svetu soočajo z zaskrbljujočimi trendi slabitve demokratične strukture, zaradi česar prihaja do demokratičnega nazadovanja in avtokratizacije, o čemer priča tudi vzpon neliberalizma, manjša udeležba na volitvah, naraščajoče razočaranje nad uveljavljenimi političnimi strankami in vodstvom ter vzpon skrajnih strank; ker vse pogostejši sovražni govor, ki ga spodbujajo te ekstremistične stranke in je namenjen ranljivim skupnostim, vključno z etničnimi manjšinami in migranti, ustvarja ozračje nasilja in preprečuje pogoje, ki jih ljudje potrebujejo za uveljavljanje svoje pravice do politične udeležbe; ker že tako zaskrbljujoče trende spodkopavanja temeljnih načel mednarodnega reda, ki temelji na pravilih, trenutno poslabšuje še nezakonita, neizzvana in neupravičena ruska vojaška agresija proti Ukrajini;

F. ker so resnične demokratične volitve nepogrešljiv vidik vključujočega in odgovornega upravljanja, saj državljani z njimi oblastem podelijo mandat;

G. ker po podatkih organizacije Freedom House več kot 80 % ljudi živi v nesvobodnih oziroma le delno svobodnih državah, ki omejujejo njihove osnovne človekove pravice; ker več kot tretjina svetovnega prebivalstva živi pod avtoritarno vlado;

H. ker avtokratski in neliberalni režimi ovirajo pravico do udeležbe na pravih volitvah, saj med drugim ustvarjajo pravne in upravne ovire, ki preprečujejo izražanje volje ljudi, zmanjšujejo prostor za civilno družbo, ustrahujejo volivce in organizirajo lažne volitve, da bi utrdili svojo oblast; ker takšne volitve niso svobodne, pregledne, preverljive, pluralne ali poštene, na njih ni legitimne politične tekme, poleg tega pa tudi nedovoljeno omejujejo pravico do glasovanja, sodelovanja v vlogi kandidata in izvolitve; ker so samovoljne in politično izmišljene izločitve opozicijskih kandidatov prav tako orodje, s katerim se avtokratski režimi redno vmešavajo v volilne procese;

I. ker avtokratski in neliberalni režimi vse pogosteje ustvarjajo zgodbo, v kateri svoje nedemokratične volitve predstavljajo kot resnične, da bi pridobili mednarodno in domačo legitimnost, ki pa je zaradi nedemokratične izvedbe volitev neupravičena; ker doma s to legitimnostjo uklanjajo ljudi ter krepijo njihovo podporo režimu in njegovi pravici do vladanja, prav tako pa zmanjšujejo in izpodbijajo vsakršno nasprotovanje režimu;

J. ker bi morala EU zelo previdno izbirati, kje bo opazovala volitve, da je ne bi dojemali kot silo, ki legitimizira in podpira izide nedemokratičnih volitev;

K. ker slabitev neodvisnosti sodstva in pravne države ter splošno demokratično nazadovanje v avtokratskih in neliberalnih režimih omogoča strategije legitimizacije teh režimov, med drugim z odpravo učinkovitega preverjanja v zvezi z izvrševanjem represivnih zakonov, nadzorom medijev in zlonamernim vmešavanjem prek digitalnih komunikacijskih kanalov;

L. ker sta svoboda in pluralnost medijev ključni sestavini pravice do svobode izražanja in obveščanja ter omogočata demokratične, svobodne in participativne družbe; ker so preglednost lastništva in financiranja medijev ter zaščitni ukrepi za zagotavljanje pluralnosti medijev in preprečevanje tveganja koncentracije moči pri medijih, operaterjih platform in internetnih posrednikih bistveni za izpolnjevanje vloge medijev; ker je ključno, da imajo državljani dostop do neodvisnih in zanesljivih informacij; ker razširjanje lažnih informacij, propagande in dezinformacij ustvarja ozračje vsesplošnega skepticizma, ki ogroža svobodo obveščanja in demokratično razpravo;

M. ker so avtokratski in neliberalni režimi razvili nove načine in strategije navidezne skladnosti, da bi odpravili stroške popolne skladnosti z mednarodnimi standardi opazovanja volitev, ne da bi se jim odkrito odpovedali; ker te strategije vključujejo izvajanje domačih in mednarodnih dejavnosti opazovanja, ki niso v skladu z mednarodnimi standardi, kot je napotitev lažnih opazovalcev volitev, ki pomagajo usmerjati povolilni diskurz v podporo avtokratskim in neliberalnim režimom; ker imajo državljani teh režimov omejene možnosti za opazovanje volitev, če pa to počnejo, režimi naredijo vse, kar je v njihovi moči, da opazovalce diskreditirajo ali omalovažujejo njihova prizadevanja;

N. ker si avtokratski in neliberalni režimi vse bolj organizirano prizadevajo, da bi z lažnimi dejavnostmi opazovanja drug drugemu zagotovili mednarodno legitimnost lažnih volitev; ker ti režimi prispevajo k spodkopavanju splošnega zaupanja v demokratične institucije s tem, da neovirano posnemajo, razvijajo in širijo goljufive prakse; ker avtokratski in neliberalni režimi izkoriščajo tudi mednarodne institucije, med drugim za spodbujanje konkurenčnih norm v institucijah svetovnega upravljanja in dajanje legitimnosti lažnim volitvam;

O. ker je namen misij EU za opazovanje volitev poglobiti zaupanje v volitve, preprečiti goljufije in zagotoviti informirano in dejansko oceno volilnega procesa;

P. ker sta se resnost in razsežnost napadov na nepristranske opazovalce volitev – vključno z nadlegovanjem, obrekovanjem, grožnjami, kršitvami pravic, izgoni, fizičnim nasiljem in celo umori – v zadnjih letih okrepila, kar povzroča negotovost v zvezi z njihovim pomembnim delom; ker EU meni, da so opazovalci volitev zaščitniki človekovih pravic;

Q. ker napetosti med demokracijami in avtoritarnimi režimi postajajo vse bolj geopolitične; ker ta trend od EU zahteva, da svoje pomisleke glede demokratičnosti izpostavi na najvišji politični ravni, tudi z oblikovanjem več strateških zavezništev za demokracijo, obravnavanjem spodbujanja in branjenja demokracije kot strateškega interesa ter ključnega dela svojih geoekonomskih in trgovinskih strategij, poleg tega pa poišče inovativne načine podpore glasnikom civilne družbe, ki si upajo glasno nasprotovati avtokracijam in njihovim strategijam za legitimiziranje volitev;

R. ker bi morala EU k pravici do sodelovanja pristopiti sistematično, med drugim z dokazovanjem močne povezanosti s človekovimi pravicami, demokracijo in pravno državo ter z doslednim obravnavanjem pomanjkljivosti volitev, tudi kadar se pojavijo v državah, ki so njene tesne partnerice; ker se mora EU pri tem osredotočiti ne le na same volilne procese, temveč tudi na okoliščine, v katerih potekajo, in temeljne razloge za legitimizacijo avtoritarnosti; ker evropski akterji ne bi smeli prispevati k legitimizaciji volitev pod neliberalnimi in avtokratskimi režimi;

1. priporoča Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, naj:

Ozaveščenost o pravici do sodelovanja na resničnih volitvah

(a) oblikujeta in izvajata odločnejše ukrepe EU za spodbujanje in zaščito pravice do sodelovanja, ki je univerzalna in temeljna človekova pravica, v okviru širše strategije za podporo človekovim pravicam in demokraciji; zagotovita, da bodo ti ukrepi upoštevali vidik spola in vključenosti ranljivih skupin;

(b) poudarjata povezanost pravice do sodelovanja na resničnih volitvah z drugimi temeljnimi svoboščinami, zlasti s svobodo gibanja, mnenja in izražanja, zbiranja in združevanja, pa tudi pravico do nediskriminacije, brez katerih ni mogoče učinkovito uživati pravice do sodelovanja na resničnih volitvah; poleg tega poudarita ključno vlogo, ki jo ima pri tem pravna država;

(c) sistematično in odločno obravnavata poskuse tretjih držav, da bi omejile pravico do sodelovanja manjšin, tudi etničnih in verskih, mladih, žensk, domorodnih ljudstev in drugih družbenih skupin; zlasti pozoveta organe držav, ki niso članice EU, naj spremljajo sovražni govor javnih organov in izvoljenih uradnikov ter sprejmejo odločne in konkretne ukrepe in sankcije proti njemu, da bi se pomaknili v smeri pristopa ničelne tolerance do rasizma in diskriminacije;

(d) sodelujeta s tretjimi državami, da se zagotovi dostopno in ugodno okolje za invalide, ki jim bo omogočalo sodelovanje v političnem in javnem življenju njihovih skupnosti; zlasti poudarita, da je treba odpraviti pravne in upravne ovire za politično udeležbo, in sicer tako, da se izboljša dostopnost volilnih postopkov, infrastrukture in volilnega gradiva, povečajo možnosti za udeležbo v političnem in javnem življenju ter ozavešča o pravici invalidov do politične udeležbe in zbirajo podatki za merjenje te politične udeležbe;

(e) racionalizirata pravico do uporabe nabora orodij EU za zunanje delovanje, ki ga morajo delegacije Evropske unije v državah, ki niso članice EU, uveljavljati v tesnem sodelovanju z veleposlaništvi držav članic;

(f) priznata in odpravita pomanjkljivosti pri uveljavljanju pravice do sodelovanja v EU, da bi okrepili legitimnost in verodostojnost zunanjega delovanja EU na tem področju;

(g) priznata resnost težav, ki jih imajo prebivalci avtokratskih in neliberalnih režimov pri dostopu do dejanskih, necenzuriranih informacij v zvezi z volitvami in razločevanju med propagando, ki jo podpira režim, vključno z zanesljivimi informacijami o kandidatih, izbirah pri volitvah in izvedbi volilnega postopka, kar jih omejuje pri tem, da bi razumeli, ali so volitve resnično konkurenčne in ali se želje državljanov odražajo v rezultatih, ter naj si prizadevata za preprečevanje zlorab javnih sredstev in kupovanja glasov; upoštevata, da zmanipulirane, nepregledne in nezakonite volitve škodijo razpoloženju civilnega prebivalstva, saj povzročajo nezaupanje tako v nacionalne vladne institucije kot mednarodne institucije;

(h) priznata pomen univerzalnega in brezplačnega izobraževanja, v okviru katerega se ljudje usposobijo za sprejemanje svobodnih odločitev na volitvah;

Orodja in postopki EU

(i) nasprotujeta zgodbi, ki jo širijo avtokratski in neliberalni režimi, češ da so jim državljani podelili mandate na podlagi resničnih volitev; v zvezi s tem oblikujeta celovito globalno strategijo EU za boj proti orodjem, ki jih ti režimi uporabljajo za legitimizacijo volitev, kot so lažni opazovalci in skupine za opazovanje volitev v senci, vključno s tistimi iz držav članic in institucij EU, na primer nekateri poslanci Evropskega parlamenta, namesto standardiziranih mednarodnih misij; poskrbita, da bo ta strategija presegla zgolj dialog in izraze zaskrbljenosti s strani EU ter se usmerila v izboljšanje parametrov demokracije in pravne države v zadevnih državah; sodelujeta z demokratičnimi državami, da se okrepijo mednarodne institucije in se avtokratskim in neliberalnim režimom preprečita infiltracija vanje ter njihova zloraba za lastne cilje;

(j) okrepita povezavo med opazovanjem volitev in širšo podporo EU človekovim pravicam in demokraciji z uporabo političnih, trgovinskih in sodelovalnih orodij; avtoritarne strategije za legitimizacijo volitev obravnavata kot prve simptome nedemokratičnih trendov in se ustrezno odzoveta; se zoperstavita avtoritarnemu diskurzu, ki trdi, da se varnost in demokracija izključujeta, s čimer pod pretvezo državne varnosti omejuje temeljne svoboščine, pa tudi poskusom avtokratskih in neliberalnih režimov, da bi z izkoriščanjem področij politike, kot so podnebje, šport in mednarodni razvoj, neupravičeno krepili svojo legitimnost;

(k) se zoperstavita prizadevanjem avtokratskih in neliberalnih režimov, da bi ustvarili nepravilno notranje dojemanje pristnosti svojih lažnih volitev; posebno pozornost namenita temu, da avtokratski in neliberalni režimi čedalje pogosteje zlorabljajo informacijske in komunikacijske tehnologije ter umetno inteligenco za manipuliranje volitev, da bi negativno vplivali na sodelovanje, pri tem pa širijo propagando in dezinformacije ter omejujejo dostop do informacij o zamislih in kandidatih opozicije;

(l) spremljata in obsodita vlogo zasebnih podjetij, ki se ukvarjajo z dezinformacijskimi kampanjami in ponujajo prikrito vmešavanje v volitve in manipuliranje javnega mnenja v tretjih državah; naj učinkovito ukrepata, da podjetja za javne zadeve, medijska in spletna podjetja s sedežem v EU ne bodo sodelovala pri takem ravnanju, temveč bodo dosledno spoštovala pravico do zasebnosti ter v partnerskih državah zagotavljala enako raven varstva podatkov, kot jo morajo v EU v skladu s splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov ([1]), zlasti med volilnimi kampanjami; pozoveta ta podjetja, naj upoštevajo vodilna načela OZN o podjetništvu in človekovih pravicah, v primeru, da se jih ne držijo, pa naj za to odgovarjajo;

(m) obravnavata uporabo pristranskih opazovalcev volitev, da bi diskreditirali delo resničnih mednarodnih misij in misij EU za opazovanje volitev;

(n) priznata bistveno vlogo civilne družbe pri obsojanju lažnih volitev in njihovi delegitimizaciji v očeh lokalnega prebivalstva; podpreta neodvisne organizacije civilne družbe, demokratične opozicijske sile, zagovornike človekovih pravic in medije, tudi s krepitvijo zmogljivosti in komunikacijskimi strategijami ter z zbiranjem podatkov o kršitvah pravice do sodelovanja na resničnih volitvah; poudarita, da so preglednost pri financiranju medijev ter resnično svobodni in neodvisni mediji ključni za preprečevanje nedovoljenega vplivanja;

(o) v celotnem volilnem ciklu podpirata opazovalce lokalnih volitev, ki s svojimi dejavnostmi krepijo prepričanje ljudi, da se bo spoštovala njihova pravica do sodelovanja na resničnih volitvah, ter najstrožje obsodita napade nanje; podpreta regionalne in globalne mreže opazovalcev volitev, ki zagotavljajo solidarnost, krepitev zmogljivosti in izmenjavo izkušenj z lokalnimi skupinami, kar lahko pripomore k boju proti prizadevanjem avtokratskih in neliberalnih režimov, da bi drug drugemu legitimizirali rezultate volitev;

(p) vključujeta podatke o resničnih volitvah in pravici ljudi, da se jih udeležijo, vključno z volilno pravico vseh manjšin, v okviru podpore človekovim pravicam in demokraciji pri projektih v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa ter Instrumenta za predpristopno pomoč, vključno s podporo opazovalcev volitev kot zagovornikov človekovih pravic; v ta namen podpreta Globalni kampus za človekove pravice; podpreta programe za izboljšanje pravnega in upravnega volilnega okvira v tretjih državah, vključno s podporo državnim volilnim komisijam;

(q) uporabita zbirko orodij za kulturno diplomacijo in mednarodne kulturne povezave za okrepitev pravice do sodelovanja, preprečevanje pripovedi avtokratskih in neliberalnih režimov, s katerimi skušajo legitimizirati lažne volitve, ter krepitev univerzalne demokratične kulture; to sodelovanje gradita na dejanskem partnerstvu, zlasti ker je zagotavljanje preglednosti volitev, preprečevanje tujega vmešavanja in izboljšanje naših demokracij delo, ki se nikoli ne konča ter ki zahteva drzne, inovativne in skupne rešitve;

(r) zagotovita več podpore za pobude, povezane z usposabljanjem za opazovanje volitev in pridobivanjem znanja na lokalni, regionalni in mednarodni ravni, pa tudi za sodelovanje z lokalnimi mediji in organizacijami civilne družbe; poudarita pomen podpore in krepitve zmogljivosti lokalnih opazovalcev volitev pri zagotavljanju bolj trajnostnega pristopa h krepitvi demokracije;

(s) podpreta parlamentarno skupino za podporo demokraciji in usklajevanje volitev ter njeno delo, zlasti v okviru opazovanja volitev; ocenita, kako obravnavati vse pogostejši scenarij, ko države ne želijo povabiti EU k opazovanju volitev;

(t) natančno spremljata sprejemanje in izvajanje priporočil misij za opazovanje volitev EU in Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) ter jih vključita kot bistveni del splošnega okvira za odnose med EU in zadevno državo; ustrezno spremljata izvajanje priporočil misij EU za opazovanje volitev ob večjem sodelovanju Parlamenta; poskrbita, da bodo javne izjave EU v zvezi z volitvami v državah, ki niso članice EU, strogo v skladu z vrednotami EU na področju demokracije, človekovih pravic in volitev ter skladne z ugotovitvami misij EU za opazovanje volitev;

([1]) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

(u) obravnavata pravico do sodelovanja in vse druge vidike volilne integritete v državah, ki niso članice EU, v okviru dialogov EU o človekovih pravicah; poskrbita, da bo te dialoge dopolnjeval segment, katerega del so neodvisne organizacije civilne družbe;

(v) uporabita globalni režim sankcij EU na področju človekovih pravic (zakon Magnickega) za osebe, odgovorne za hude kršitve pravice do udeležbe in demokratičnih volilnih standardov, ter tudi v prihodnje z omejevalnimi ukrepi EU kaznujeta tiste, ki postopoma in prikrito spodkopavajo demokracijo in vladavino prava v državah, ki niso članice EU; poskrbita, da bo odprava teh omejevalnih ukrepov pogojena z dejanskim izboljšanjem stanja človekovih pravic, demokracije in pravne države v zadevni državi; razmislita o tem, da se oblikovali učinkoviti in odvračilni ukrepi za osebe, ki sodelujejo v lažnih misijah za opazovanje volitev, vključno s poslanci in politiki držav članic EU ter poslanci Evropskega parlamenta;

(w) priznata vlogo misij za opazovanje volitev EU in OVSE ODIHR, vključno z vlogo Parlamenta, pri dokazovanju verodostojnosti volitev in dodatno izboljšata to orodje, tudi s povečanjem njegove prepoznavnosti, obsojanjem lažnih misij za opazovanje volitev in izboljšanjem strategije komuniciranja pred volitvami in po njih; povečata podporo za dolgoročne misije za opazovanje volitev, saj se nekatere najresnejše kršitve volilnih postopkov zgodijo pred dnevom volitev; opremita misije EU za opazovanje volitev z ustreznim in posodobljenim tehničnim strokovnim znanjem in viri za ustrezno spremljanje vidikov, povezanih z novimi tveganji pri uporabi novih volilnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij;

Delovanje EU v mednarodnih forumih

(x) spodbujata tesno sodelovanje in usklajevanje med demokratičnimi državami, večstranskimi institucijami, kot sta Urad OVSE za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) in Svet Evrope, ter organizacijami, ki so podprle Deklaracijo OZN o načelih za mednarodno opazovanje volitev kot sredstvo za učinkovitejši boj proti legitimizaciji lažnih volitev in lažnih opazovalcev v mednarodnih forumih, zlasti v OZN;

(y) pospešita zamisel o pripravi smernic o pravici do sodelovanja na volitvah v Svetu OZN za človekove pravice z večjo vključenostjo lokalnih organizacij civilne družbe; ocenita možnost nadaljnjega razvoja in sistematizacije splošnega komentarja št. 25 k členu 25 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah za dokazovanje povezave med pravico do sodelovanja ter človekovimi pravicami in demokracijo, da bi se soočili z novimi izzivi, vključno s spletnimi dezinformacijami in porastom avtoritarnosti;

(z) obsodita spodkopavanje mednarodno razvitih standardov kot del prizadevanj za legitimizacijo volitev; namenita posebno pozornost zgodbam, ki kot vir legitimnosti neresničnih volitev izpostavljajo alternativne vrednote, kot so normativna nadvlada nacionalne zakonodaje nad mednarodno razvitimi standardi, verske in tradicionalne vrednote, kulturne posebnosti ali agende, ki so usmerjene predvsem v razvoj;

(aa) vodita prizadevanja za večjo prepoznavnost deklaracije OZN o načelih za mednarodno opazovanje volitev in dela organizacij, ki so jo sprejele in so dejavne na področju opazovanja volitev; razmislita o pozivu k posodobitvi seznama organizacij, ki so sprejele deklaracijo OZN o načelih za mednarodno opazovanje volitev, da se okrepi njena verodostojnost in vzpostavi jasen način za razlikovanje med pristnimi opazovalnimi skupinami in lažnimi opazovalci; podobno pristopita tudi h globalni mreži nacionalnih opazovalcev volitev; raziščeta načine za spodkopavanje legitimnost skritih organizacij in lažnih opazovalcev;

(ab) spodbujata izrecno opredelitev mednarodnih in nacionalnih nestrankarskih opazovalcev volitev kot zagovornikov človekovih pravic v ustreznih večstranskih forumih in v okviru stikov EU z drugimi mednarodnimi organizacijami ter vztrajata pri potrebni zaščiti nepristranskih opazovalcev volitev, da bodo lahko neodvisno in varno opravljali svoje naloge;

2. naroči svoji predsednici, naj to priporočilo posreduje Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko.